

Yurtdışında Yaşayan Türklerin Eğitiminde Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarının Yeri

*Nahide İrem AZIZOğLU**

*Alpaslan OKUR***

z

1960'lı yıllarda başlayan işçi gçleri sonucunda özellikle Avrupa lkelerinde Türk nüfusu artmıştır. İkinici ve üçüncü kuşak Türklerin de bu ülkelerde yaşamaya devam etmeleri sosyal ve kültürel sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sorunların başında da ana dili eğitimi ile ilgili olanlar gelmektedir. Yurtdışında yaşayan Türklere yönelik olarak her ülke farklı dil politikası uygulasa da ana dili eğitimi genellikle seçmeli ders niteliğinde olan Türkçe ve Türk Kültürü dersleri ile verilmektedir. Bu nedenle Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2009 yılında yurtdışında yaşayan Türk ğrenciler için ğretim programı hazırlanmıştır. Bu araştırmada ilgili ğretim programı somut olmayan kültürel miras öğeleri bakımından incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, programda somut olmayan kültürel mirasla ilgili kazanımların ve etkinliklerin hem sayı hem de nitelik olarak artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: somut olmayan kültürel miras, yurtdışındaki Türkler, yurtdışındaki Türk çocuklarına Türkçe ğretimi, Türkçe ve Türk kültürü dersi ğretim programı

The Place of Intangible Cultural Heritage Elements in the Education of Turks Living Abroad

Abstract

As a result of the worker immigration that started in the 1960s, Turkish population increased especially in European countries. Second and third generation Turks living in these countries caused social and cultural problems to emerge. The foremost of those problems are the ones that are related to mother tongue education. Although each country has a different language policy for Turks living abroad, mother tongue education is usually given in Turkish and Turkish Culture courses which are usually elective. For this reason, the Turkish and Turkish Culture Course Curriculum was prepared in 2009 by the Ministry of National Education. In this study, the Turkish and Turkish Culture Course Curriculum was examined in terms of intangible cultural heritage items. Based on the results of the research, it is believed that it would be beneficial to increase both the number and the quality of the activities which are related to intangible cultural heritage in the program.

Keywords: Intangible cultural heritage, Turks abroad, Turkish teaching to Turkish children living abroad, Turkish and Turkish culture course curriculum

* Arş.Gör., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü. Sakarya. e-posta: azizoglu@sakarya.edu.tr

** Doç.Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü. Sakarya. e-posta: aokur@sakarya.edu.tr

Giriş

Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi (TDK, 2005) anlamına gelen göç kavramı tarihin her döneminde görülmekle birlikte Türkiye'de özellikle 1950'li yıllardan itibaren gündeme gelmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa kıtası hızla göç alma dönemine girmiştir (Massey vd., 2014: 12). Bu dönemde Avrupa'ya doğru yaşanan göçleri Coşkun (2005: 23) savaş sonrası, ekonomik kriz sonrası, 1980'lerde ekonomik ve siyasi sebeplerle yaşananlar, 1990 sonrası olarak dört grupta toplamıştır. Savaş sonrası yaşanan göçün temel nedeni Avrupa ülkelerinin eksilen iş gücünü tamamlama ihtiyaçlarıdır. Bu durum 1945 sonrasında Türkiye ve Yugoslavya gibi pek çok ülkeden Avrupa'ya doğru göç hareketlerinin yaşanmasına neden olmuştur. Bu ülkelerdeki işgücü fazlalığı ve Avrupa ülkelerinin ihtiyacı bahsedilen göçlerin temel nedenidir. Ekonomik kriz sonrası göçler 1973 yılında yaşanan petrol krizi sonrasında doğmuştur. 1980'li yıllarda ise siyasi ve ekonomik sebeplerle devam eden göçler günümüzde de çeşitli nedenlerle devam etmektedir.

İşçi göçlerinin ilk döneminde göç eden bireylerin sonraki dönemde ülkelerine dönecekleri varsayılmıştı. Ancak aile birleşmelerinin yaşanması ve ekonomik fırsatların Avrupa ülkelerinde fazla olması göç eden kişilerin gittikleri ülkelere yerleşerek hayatlarına bu ülkelerde devam etmelerine neden oldu. Yağmur (2006: 27) bu durumu geri dönme hayallerinin bitmesinden sonra Avrupa'da kalıcı bir Türk nüfusunun ortaya çıkması olarak açıklamaktadır. Bu ülkelerde öğrenim alan Türklerin kültürel sebeplerden, önyargılı tutumlardan, dil yetersizliklerinden, eğitim sistemlerindeki farklardan, mesleki yeterlik sorunlarından ve işsizlikten kaynaklanan sorunları vardır (Özdemir vd., 2009: 24). Bu sorunların başında da ana dili eğitimi ve kültürel sorunlar gelmektedir.

Göç olgusunun temelini bireyin kendi kültüründen koparak farklı bir kültüre uyum sağlama süreci oluşturmaktadır. Bu süreçte yaşanan sorunlar bireyin kültürel anlamda çıkmaza girmesine ve kendini herhangi bir kültüre ait hissetmemesine neden olmaktadır. Aidiyet duygusunu kazanamamış bireyin ise, herhangi bir topluma uyum sağlaması beklenemez. Bu süreçte önemli olan bireyin öncelikle ait olduğu topluma ilişkin kültürel değerleri kazanmış olmasıdır. Kendi kültürünü kazanmış birey, farklı bir kültüre de saygı duyarak o kültürün değerlerini de kazanacaktır. Yurtdışında yaşayan Türklerin kültürel anlamda yaşadıkları sorunun temel kaynağı da bu durumdur. Yabancı bir ülkede doğup o ülkede yaşamaya devam eden Türk çocukları ailelerinde ve çevrelerinde farklı kültürler görmektedir. Bu durum, bireyin her şeyden önce zihninde bir karmaşa ortamı yaratmakta ve her iki kültüre de ait olmayan kişilerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durumu ortadan kaldırmanın tek yolu bu bireylerin öncelikle kendi ana dillerini ve kültürlerini kazanmaları olacaktır.

Yurtdışında Yaşayan Türklerin Eğitim ve Dil Uyum Sorunları

Avrupa'da yaşayan göçmenlerin yaşadığı sorunların başında ana dili ile ilgili sorunlar gelmektedir. Bireyin toplumsal süreçte iletişim kurmasını sağlayan dil göçmen bireyler için çözülmesi zor bir sorun haline gelmektedir. Aile içerisinde ana dilini kullanan ve ilk bu dili öğrenen birey toplumsal hayatında, arkadaş çevresinde ve okulunda farklı bir dil kullanmaktadır. Bu durum iki dillilik olarak tanımlanan kavramın ortaya çıkmasına neden olmaktadır. İki dillilik bir kişinin iki dili birbiriyle yakın derecede bilmesi veya bir toplumda iki dilin yaygın bir kısıtlama, engel, baskı olmadan kullanılması durumları olarak tanımlanmaktadır (Hengirmen, 2009).

Avrupa'da yaşayan Türklerin ana dili eğitimleri ile ilgili sorunların belirlenebilmesi için öncelikle Avrupa ülkelerinin dil politikalarının incelenmesi gerekir. Avrupa ülkeleri ilk göçlerin yaşandığı dönemde işçilerin ülkelerine geri döneceklerini varsayıldığından herhangi bir dil politikası oluşturmaya gerek duymamıştır. Ancak ikinci ve üçüncü nesillerin Avrupa'da yaşamaya başlaması ile birlikte bu konu bir sorun haline almış ve farklı politikalar uygulanmaya başlanmıştır. Danimarka, Hollanda ve Norveç'te ana dili eğitimi verilmemektedir. İngiltere'de ana dili eğitimi yerel yönetimlere, İsveç'te ise eğitimle ilgili kurumlara bırakılmıştır. Ancak Almanya(bazı eyaletleri hariç), Avusturya, Fransa, İsviçre, Lüksemburg ve Belçika'da göçmenleri gönderen ülke ana dili eğitiminden de sorumludur (Yağmur, 2010: 222).

Buradan hareketle her Avrupa ülkesinin göçmenlere yönelik farklı dil politikaları oluşturduğu sonucuna ulaşılabilir. Göçmenlerin yoğunlukta olduğu Almanya ve Belçika'da bu bireylerin ana dili eğitimleri geldikleri ülkeye aittir. Bu nedenle yurtdışına Türkçe öğretmenleri gönderimi başlanmış ve 2009 yılında göçmen öğrenciler için Türkçe ve Türk Kültürü dersi programı hazırlanmıştır.

Kültürel Miras ve Somut Olmayan Kültürel Miras

Kültür kavramı üzerine yapılmış pek çok tanım bulunmakla birlikte 1982 yılında düzenlenen Dünya Kültür Politikaları Konferansı sonuç bildirgesine göre kültür, en geniş anlamıyla sadece sanat ve bilimle ilgili olmayan bir toplumu ya da sosyal grubu tanımlayan kendine özgü manevi değerler bütünü, malzeme, zihinsel ve duygusal özellikler, yaşam biçimi ve insan olmanın temel haklarını, değer yapılarını, gelenek ve inançları içeren bir bütündür (UNESCO, 1982: 8). Bu tanımdan hareketle kültür kavramına ilişkin iki değerlendirmede bulunulabilir. Kültür öncelikle bir toplumda ortaya çıkar ve kültürün temel işlevi toplumun varlığını korumaktır. Ayrıca kültür, ortaya çıktığı toplumun yaşam tarzını ifade etmektedir.

Kültürel miras, insanların yaşadığı, biriktirdiği, geliştirerek, zenginleştirerek ve sürekliliğini sağlayarak kendinden sonrakilere aktardığı veriler dizisidir (Çankaya, 2006: 8). Kültürel miras gelecek

nesillere aktarılmak istenen her şeydir. Basat (2013: 62) somut olmayan kültürel mirası somut olandan ayıran özelliğın dinamiklik olduğunu belirtir.

Somut kültürel miras durağandır. İngilizce intangible cultural heritage, Fransızca patrimoine culturel immatériel olan terim Türkçeye somut olmayan kültürel miras olarak çevrilmiştir (Oğuz, 2013: 6).

Kültürel mirasın aktarılması insanlığın her dönemde ortak sorunudur. Kültürel miras zaman içerisinde gelişip değişen bir bütündür. Son dönemde meydana gelen sanayileşme ve kentleşme sonucunda bu mirasın yok olma tehlikesi doğmuştur (Türkyılmaz, 2013: 41). Somut olmayan kültürel mirası korumanın yolu ise, kültür politikalarından geçmektedir (Basat, 2013: 62). Bu durum 2003 yılında UNESCO tarafından hazırlanan Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması sözleşmesinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması sözleşmesinde somut olmayan kültürel miras kavramı toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar olarak açıklanmıştır (UNESCO, 2003: 2). İlgili sözleşmede somut olmayan kültürel miras alanları ise şunlardır:

- ✓ Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar,
- ✓ Gösteri sanatları,
- ✓ Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler,
- ✓ Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar,
- ✓ El sanatları geleneği (UNESCO, 2003: 2).

Ekici ve Fedakar (2013: 51) 2003 yılında yayınlanan ve 180'den fazla ülke tarafından kabul edilen bu sözleşmenin insan kavramını öne çıkardığından bahseder. Önceki sözleşmelerin aksine burada kültürel mirası insanlarla ve insan için koruma kavramı ortaya çıkmıştır. Bu sözleşmede kültürel mirası yaşatarak koruma kavramı üzerinde durulmuştur.

Yurtdışında Yaşayan Türklere Millî Kültür ve Kültürel Mirasın Korunması

Dil toplumun sadece iletişim aracı değil, kültürünün ve kimliğinin de özüdür (Yalınkılıç ve Yağmur, 2014: 284). Yurtdışında yaşayan bireyler tamamen farklı bir kültüre uyum sağlamaya çalışmaktadırlar. Bu nedenle özellikle ana dili eğitimi bu bireyler için büyük önem taşımaktadır. Ana dili eğitimi bireyin hem kendi kültürünü ve dilini bilmesini hem de farklı kültürlere uyum sağlamasını kolaylaştırmaktadır. Güzel (2010: 96), her iki topluma da uyum sürecinde dil ve kültürün önemli olduğundan bahseder. Bu nedenle Avrupa'da yaşayan iki dilli öğrencilerin ana dillerini ve kültürlerini

öğrenmeleri amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2009-2010 öğretim yılında öğretim programı uygulamaya konulmuştur.

Program Türkçe ve Türk kültürü bölümlerinden oluşmaktadır. Türkçe bölümünde dil becerilerine yönelik amaç, kazanım ve etkinlik örneklerine, Türk kültürü bölümünde ise Türk kültürü ile ilişkili olduğu düşünülen konularda amaç, kazanım ve etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Programdaki amaç ve kazanımlar 1-3, 4-5, 6-8, 9-10. sınıflar şeklinde gruplanarak verilmiştir. Programın giriş kısmında öğrencilerin hem kendi kültürlerini tanıyan hem de farklı kültürlere hoşgörü ile yaklaşabilen bireyler olarak yetişmelerinin önemi vurgulanmıştır. Ayrıca yurt dışında yaşayıp öğrenim gören Türk öğrencilerinin hem kültürlerini korumaları hem de farklı kültürlere uyum sağlayabilmelerinin önemlidir (MEB, 2009: 6). Bu ifadeler Türk Millî Eğitimi'nin genel amaçları ile ve Türkçe dersinin amaçları ile de örtüşmektedir. Türk Millî Eğitimi'nin genel amaçları arasında da Türk milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren, ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan bireyler yetiştirilmesi ifadesi yer almaktadır (MEB, 2006: 1). Türkçe dersi öğretim programında ise, Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla öğrencilerin millî ve evrensel değerleri tanımaları, hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözümler üretmeleri, millî, manevî ve ahlâkî değerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri amaçlanmaktadır. (MEB, 2006: 4). Bu ifadelerden hareketle öğrencilerin Türk dilini ve Türk kültürünü tanımalarının programların temel amaçları arasında yer aldığı yorumuna ulaşılabilir. Bu çalışmada da Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programında yer alan somut olmayan kültürel miras öğeleri belirlenerek, bu öğelerin programdaki amaç, kazanım ve etkinlik örneklerinde yer alış biçimleri incelenerek program hakkında bir değerlendirme yapılacaktır.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmada doküman analizi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 217).

Araştırmanın problem cümlesi "Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nda somut olmayan kültürel miras öğelerine ne düzeyde yer verilmiştir?" olarak belirlenmiştir. Buradan hareketle araştırmada yanıt aranan alt problemler şu şekildedir:

1. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nda somut olmayan kültürel miras öğeleri ile ilişkili kazanımlara ne oranda yer verilmiştir?
2. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nda somut olmayan kültürel miras öğeleri ile ilişkili etkinlik örneklerine ne oranda yer verilmiştir?

3. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın Türkçe bölümünde somut olmayan kültürel miras öğelerinin öğrenme alanlarına göre dağılımı nedir?

Araştırmada Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar ve etkinlik örnekleri somut olmayan kültürel miras bakımından incelenmiştir. Değerlendirmede kazanımların ve etkinlik örnekleri somut olmayan kültürel miras unsurları açısından değerlendirilmiştir. Değerlendirme sırasında kazanımların ve etkinlik örneklerinin bu öğelerden en az birini taşımasına dikkat edilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Türkçe Bölümünde Somut Olmayan Kültürel Miras İle İlgili Kazanımlar

Türkçe bölümünde yer alan kazanımlardan somut olmayan kültürel mirasla ilgili olanların oranı Tablo1'de verilmiştir. Tablo incelendiğinde, somut olmayan kültürel mirasa en fazla 1-3. sınıflarda yer verildiği görülmektedir. Sınıf seviyesi arttıkça somut olmayan kültürel mirasa ilişkin kazanım oranı da azalmaktadır.

Tablo1. *Türkçe bölümünde somut olmayan kültürel mirasa ilişkin kazanım oranları*

Sınıf	Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Kazanım		
	Toplam Kazanım (f)	Sayıları ve Oranları (f)	%
1-3. Sınıf	45	8	%17,7
4-5. Sınıf	66	9	%13,6
6-7. Sınıf	68	6	%8,8
8-10. Sınıf	62	5	%8,0
Toplam	241	28	%11,6

Programın Türkçe bölümünde somut olmayan kültüre mirasla ilişkili olan kazanımlar incelendiğinde dinleme/izleme okuma bölümünde belirli kazanımların her sınıf seviyesinde tekrar edildiği görülmektedir. Okunan metinde ya da dinleyip/izlediklerinde bulunan millî /evrensel kültür değerlerini fark etme kazanımları tüm sınıf seviyelerinde bulunmaktadır. Şiir, türkü, şarkı türünde metinleri ezberleme kazanımı ise sadece 8-10. sınıf seviyesinde yer almamaktadır. Bu durum programın Türkçe bölümünün dinleme/izleme okuma kısmında belirli kazanımların sürekli tekrarlandığının bir göstergesidir. Türkçe bölümünün konuşma yazma kısmına bakıldığında ise, 1-3. sınıf ve 4-5. sınıflarda öncelikle selamlaşma ve temel konuşma kalıplarını öğretmeye yönelik kazanımlar yer almaktadır. 6-7, 8-10. sınıf seviyelerinde ise, görgü kurallarına ve atasözü deyimlere ilişkin kazanımlar bulunmaktadır. Buradan hareketle programın Türkçe bölümünün konuşma ve yazma kısmında yer alan kazanımların öğrenci seviyesi dikkate alınarak hazırlanmış olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Türk Kültürü Bölümünde Somut Olmayan Kültürel Miras İle İlgili Kazanımlar

Türk Kültürü bölümünde yer alan kazanımlardan somut olmayan kültürel mirasla ilgili olanların oranı Tablo2’de verilmiştir. Tablo incelendiğinde, somut olmayan kültürel mirasa en fazla Türkçe bölümünde olduğu gibi 1-3. sınıflarda yer verildiği görülmektedir. Somut olmayan kültürel mirasa 6-7. sınıf kazanımlarında daha az yer verilmiştir.

Tablo 2. Türk kültürü bölümünde somut olmayan kültürel mirasa ilişkin kazanım oranları

Sınıf	Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Kazanım		
	Toplam Kazanım (f)	Sayıları ve Oranları (f)	%
1-3. Sınıf	26	8	%30,7
4-5. Sınıf	26	7	%26,9
6-7. Sınıf	32	5	%15,6
8-10. Sınıf	31	8	%25,8
Toplam	115	28	%24,3

Programın Türk Kültürü bölümünde somut olmayan kültürel miras ile ilgili olan kazanımlara bakıldığında her sınıf seviyesinde millî ve dini bayramlarla ilgili kazanımlara yer verildiği görülmektedir. 1-3. ve 4-5. sınıf seviyelerinde bilmece, ninni, tekerleme, manilere örnekler verme kazanımları yer almaktadır. Ayrıca çocuk oyunlarına, Türk yemek ve misafir kültürüne, Türk seyirlik oyunlarına, el sanatlarına, spor ve müzik alanlarına ilişkin kazanımlar da farklı sınıf seviyelerinde yer almaktadır. Bu nedenle Türk kültürü bölümündeki kazanımların Türkçe bölümündekilere kıyasla daha çeşitli olduğu söylenebilir.

Türkçe Bölümünde Somut Olmayan Kültürel Miras İle İlgili Etkinlikler

Türkçe bölümünde yer alan etkinliklerden somut olmayan kültürel mirasla ilgili olanların oranı Tablo3’te verilmiştir. Tabloya göre, 1-3. sınıflarda yer alan etkinliklerde somut olmayan kültürel mirasa yer verilmemiştir. Somut olmayan kültürel mirasa en fazla dördüncü/beşinci sınıflarda yer verilmiştir.

Tablo 3. Türkçe bölümünde somut olmayan kültürel mirasa ilişkin etkinlik oranları

Sınıf	Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Kazanım		
	Toplam Kazanım (f)	Sayıları ve Oranları (f)	%
1-3. Sınıf	22	0	%0
4-5. Sınıf	24	6	%25
6-7. Sınıf	24	6	%12,5
8-10. Sınıf	18	6	%16,6
Toplam	88	12	%13,6

Programın Türkçe bölümünde somut olmayan kültüre mirasla ilişkili türkü, şarkı, fıkra, mani, tekerleme ezberleme, deyim ve atasözlerini oyunlaştırma, gölge oyunundaki karakterleri canlandırma, İstiklal Marşı'nı okuma etkinlikleri bulunmaktadır.

Türk Kültürü Bölümünde Somut Olmayan Kültürel Miras İle İlgili Etkinlikler

Türk Kültürü bölümünde yer alan etkinliklerden somut olmayan kültürel mirasla ilgili olanların oranı Tablo4'te verilmiştir. Somut olmayan kültürel mirasla ilgili etkinliklere en fazla 8-10. sınıflarda yer verilmiştir.

Tablo 4. Türk kültürü bölümünde somut olmayan kültürel mirasa ilişkin etkinlik oranları

Sınıf	Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Kazanım		
	Toplam Kazanım (f)	Sayıları ve Oranları (f)	%
1-3. Sınıf	22	9	%40,9
4-5. Sınıf	22	10	%45,4
6-7. Sınıf	28	9	%32,1
8-10. Sınıf	26	14	%53,8
Toplam	98	42	%42,8

Programın Türk kültürü bölümünde somut olmayan kültüre mirasla ilişkili İstiklal Marşı'nı okuma, gölge oyunundaki karakterleri canlandırma, bayramlarda yaptıklarını canlandırma, sofrada adabını/ bir yemeğin yapılışını canlandırma, geleneksel el sanatlarını tanıtmaya, tarihi eserleri/ kişileri ve sporları tanıtmaya etkinlikleri bulunmaktadır.

Türkçe Bölümünde Somut Olmayan Kültürel Miras İle İlgili Kazanımların Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı

Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın Türkçe bölümünde yer alan somut olmayan kültürel miras unsurları ile ilişkili kazanımların öğrenme alanlarına göre dağılımları oranı Tablo 5'te verilmiştir. Tablo incelendiğinde 1-3. sınıf seviyesi hariç kazanımların öğrenme alanlarına benzer şekilde dağıldığı görülmektedir.

Tablo 5. Türkçe bölümünde yer alan somut olmayan kültürel miras unsurlarına ilişkin kazanımların öğrenme alanlarına göre dağılımları

Sınıf	Dinleme/İzleme- Okuma		Konuşma-Yazma	
	(f)	%	(f)	%
1-3. Sınıf	6	%75	2	%25
4-5. Sınıf	4	%44,4	5	%55,5
6-7. Sınıf	3	%50	3	%50
8-10. Sınıf	2	%40	3	%60
Toplam	15	%53,5	13	%46,4

Türkçe Bölümünde Somut Olmayan Kültürel Miras İle İlgili Etkinliklerin Öğrenme Alanlarına Göre Dağılımı

Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın Türkçe bölümünde yer alan somut olmayan kültürel miras unsurları ile ilişkili etkinliklerin öğrenme alanlarına göre dağılımları oranı Tablo 6'da verilmiştir. Tablo incelendiğinde konuşma-yazma öğrenme alanındaki etkinliklere daha fazla yer verildiği görülmektedir.

Tablo 6. *Türkçe bölümünde yer alan somut olmayan kültürel mirasa ilişkin etkinliklerin öğrenme alanlarına göre dağılımları*

Sınıf	Dinleme/İzleme- Okuma		Konuşma-Yazma	
	(f)	%	(f)	%
4-5. Sınıf	2	%40	4	%60
6-7. Sınıf	0	%0	3	%100
8-10. Sınıf	2	%66,6	1	%33,3
Toplam	4	%33,3	8	%66,6

Sonuç ve Öneriler

Öğretim programında somut olmayan kültürel mirasa ilişkin kazanım oranları Tablo 7'de verildiği gibidir. Tablodan hareketle en fazla 1-3. sınıf seviyelerinde bu kazanımlara yer verildiği sonucuna ulaşılmaktadır. Somut olmayan kültürel mirasa ilişkin kazanımlar tüm kazanımların %15,7'sini oluşturmaktadır. Kazanım oranları sınıf seviyesi arttıkça düşmektedir.

Tablo 7. *Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretim Programı'nda somut olmayan kültürel mirasa ilişkin kazanım oranları*

Sınıf	Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Kazanım		
	Toplam Kazanım	Sayıları ve Oranları	
	(f)	(f)	%
1-3. Sınıf	71	16	%22,5
4-5. Sınıf	92	16	%17,3
6-7. Sınıf	100	11	%11
8-10. Sınıf	93	13	%13,9
Toplam	356	56	%15,7

Öğretim programında somut olmayan kültürel mirasa ilişkin etkinliklerin oranları Tablo 8'de verildiği gibidir. Somut olmayan kültürel mirasa ilişkin etkinliklerin 8-10. sınıf seviyelerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu etkinlikler toplam etkinliklerin %29'unu oluşturmaktadır. Sınıf seviyesi arttıkça somut olmayan kültürel mirasa ilişkin etkinliklerin oranının arttığı görülmektedir. Bu durumda, kazanımların sınıf seviyesi arttıkça azaldığından hareketle programda bir dengenin oluşturulmuş olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nda somut olmayan kültürel mirasa ilişkin etkinlik oranları

Sınıf	Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Kazanım		
	Toplam Kazanım (f)	Sayıları ve Oranları	
	(f)	(f)	%
1-3. Sınıf	44	9	%20,4
4-5. Sınıf	46	16	%34,7
6-7. Sınıf	52	12	%23
8-10. Sınıf	44	17	%38,6
Toplam	186	54	%29

Programın Türkçe bölümü incelendiğinde somut olmayan kültürel mirasa ilişkin kazanımların öğrenme alanlarına eşit oranlarda dağıldığı ancak etkinliklerin dinleme/izleme- okuma alanında yoğunlaştığı belirlenmiştir.

Kültür bir toplumun kendine özgü değerlerini barından geçmişten günümüze getirdiği birikimdir (Çankaya, 2006: 11). Eğitimin amaçlarından biri de bireylerin bu kültürel birikimi kazanarak gelecek nesillere aktarabilmeleridir. Bu nedenle özellikle ana dili dersiyile ilişkili olan öğretim programlarında kültürle ilgili öğelere daha fazla oranda yer verilmesi gereklidir.

Araştırmanın sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

- ✓ Öğretim programlarında somut olmayan kültürel mirasa ilişkin kazanımlar ve etkinlik örneklerinin sayısının artırılması, yabancı ülkede yaşayan öğrencilerin Türk kültürünü tanıma ve benimsemelerine katkı sağlayacaktır.
- ✓ Somut olmayan kültürel mirasa ilişkin etkinlik ve kazanımlar belirli öğrenme alanlarında toplanmıştır. Tüm öğrenme alanlarında somut olmayan kültürel mirasla ilgili kazanım ve etkinlik örneklerinin artırılması faydalı olacaktır.

Kaynaklar

- Basat, E.M. (2013). Somut ve Somut Olmayan Kültürel Mirası Birlikte Koruyabilmek [Elektronik Versiyonu]. *Millî Folklor*, 100, 61-71.
- Coşkun, E. (2005). *Uluslararası göç teorilerinde kadınlar, batı avrupa ülkelerinde göç, göçmen politikaları ve kadın göçmenlerin ekonomiye katkısı*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çankaya, E. (2006). *Somut olmayan kültürel mirasın müzecilik bağlamında korunması*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ekici, M. ve Fedakar, P. (2013). Ege Üniversitesi Deneyimleriyle Somut Olmayan Kültürel Mirası Yaşatarak Koruma [Elektronik Versiyonu]. *Millî Folklor*, 100, 50-60.
- Güzel, A. (2010). *İki Dilli Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi (Almanya Örneği)*. Ankara: Öncü Kitap.
- Hengirmen, M. (2009). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., & Taylor, J.E. (2014). Uluslararası Göç Kuramlarının Bir Değerlendirmesi [Elektronik Versiyonu]. *Göç Dergisi*, 1(1), 11-46.

Yurtdışında Yaşayan Türklerin Eğitiminde Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarının Yeri

MEB. (2006). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara: MEB.

MEB. (2009). *Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı*, Ankara: MEB.

Oğuz, M. Ö. (2013). Terim Olarak Somut Olmayan Kültürel Miras [Elektronik Versiyonu]. *Millî Folklor*, 100, 5-13.

Özdemir, S. M., Benzer, H., & Akbaş, O. (2009). Almanya'da Yaşayan 15-19 Yaş Türk Gençlerinin Eğitim Sorunlarına İlişkin Bir İnceleme (Kuzey Ren Vestfalya Örneği) [Elektronik Versiyonu]. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 10, 23-40.

TDK. (2005). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK.

Türkyılmaz, D. (2013). Somut Olmayan Kültürel Miras Çalışmaları Bağlamında Türksoy Bölgesel Seminerlerine İlişkin Bir Değerlendirme [Elektronik Versiyonu]. *Millî Folklor*, 100, 40-49.

UNESCO. (2003). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, <http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/00009-TR-PDF.pdf> Erişim Tarihi: 3 Şubat 2016.

UNESCO. (1982). Mexico City declaration on cultural policies: World conference on cultural (26 Temmuz - 6 Ağustos 1982). <http://www.unesco.org/new/en/unesco/resources/online-materials/publications/unesdoc-database/> Erişim Tarihi: 3 Şubat 2016.

Yağmur, K. (2010). Batı Avrupa'da Uygulanan Dil Politikaları Kapsamında Türkçe Öğretiminin Değerlendirilmesi [Elektronik Versiyonu]. *Bilgi*, 55, 221- 242.

Yağmur, K. (2006). Batı Avrupa'da Türkçe Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri [Elektronik Versiyonu]. *Dil Dergisi*, 134, 26-41.

Yalınkılıç, K., Kutlay, Y. (2014). Batı Trakya Türklerinin Anadillerine ve Kültürlerine Karşı Tutumları [Elektronik Versiyonu]. *Bilgi*, 70, 283-308.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.